

V Blagovici je bila v starem veku neka važnejša naselbina, al kako se je imenovala, to skrivajo morebiti še razvaline pod zemljo.

Savski most „ad Publicanos“*) in Trojane kažejo po daljavi rimskih milj in nahajajočih se razvalin eden drugemu lego kraja; za „mutatio ad quarto decimo“ bi bila sedanja lega $13\frac{3}{5}$ kilometra od Ljubljane in le na tak način pri Mengšu iskati, ako vzamemo, da je jeruzalemski potopis ob enem dve cesti od Emone na Celejo omenjal, namreč: eno od Trzina preko Mengša na Kamnik čez motniško dolino, in drugo čez Trojane doli na Štajarsko. Potem moramo nekoliko milj k Trojanam pridjati, ker je uže od Podpeči do kraja „V zideh“ pri Trojanah 11 rimskih milj ali kakih 17 kilometrov.

Da bi se od Emone še bolj gori po Savi prehod iskal, pa ne gre, ker nam uže do sedanjega savskega mosta v daljavo pičlo gre; če tedaj premaknemo ta most še više, potem pa se še manj daljave strinjajo; za stalnost daljave nam pa vsakako ostane s črkami pisani „ad quarto decimo“ vedno merodajen.

Rimski potopisi in karte se osvitljevajo najbolje po natančnem znanji krajev, srednoveški zgodovinarji pa po listinah. Tako, na priliko, med letom 1093. — 12. marca do 1208. leta 15. novembra ni noben mejni grof Krajne znan, — tega leta in pa 1209., 13. januarja zapazimo pa, da je bil predzadnji mejni grof Krajne Henrik IV. Andeški, ki je imel soprogo Zofijo grofinjo Višnjagorsko, katere pradedje so zatiški samostan ustanovili (pa ne „de Patris“....).

V Istri pa je bil mejni grof od leta 1093. do 1105. Popo II. iz rodovine „Weimar - Orlamünde - Istria-Chreina“ itd., poročen z Rikardo Sponheim-Lavantdolsko, hčerjo Engelberta I., ustanovitelja samostana Št. Pavla v Lavantinski dolini, s katero je imel Popona III. „Landgrafen von Krain“, in pa dve hčeri, Zofijo, ki je bila poročena z Bertoldom II. Andeškim med l. 1100. do 1105. in Levkardo, katera je bila z Bertoldom II. grofom Bogen iz Bavarske poročena v istem času.

Po smrti Popona II. leta 1105. do 1173. nastopil je Popona II. svak ali stric Popona III., Engelbert II. Sponheim-Lavantdolski za mejnega grofa Istre in za njim njegovi nasledniki do 1173., to leto pa je prišla v roke Andeksov.

Ti Sponheim-Lavantdolci so se podpisavali „marchio Engelbertus de Chreyburch“, ki leži v gorenji Bavarski pri Müldorfu, namreč trg in grofija, in nima nič sorodnega z našim „Krainburgom“.

To naj je v pojasnilo k mojim opombam v 40. listu lanskim „Novic“. Če pa hoče kdo še imeti „die Markgrafen von Krain zu Krainburg residierend“, slobodno mu. Tako govore listine. — Pri tej priliki tudi omenjam, da je pomota v Dimičevi „Gesch. Krains“ I. stran 159—160., da bi bil kdaj Oton VIII. Andeks-Meran mejni grof Krajne; gosp. Dimica je zapeljal dr. Klun, ki je mnogo kranjske zgodovine še bolj omračil, kakor je poprej bila. Franc Šumi.

Naši dopisi.

Iz Rusije 8. febr. — η. — „Držite ga! držite ga!“ tako je kričal tat ter ubežal z ukradenim blagom po mestu, boječ se, da ne bi ga kdo zgrabil. Tako delajo mnogokrat veliki državniki in politiki; al tako nesramnega menda svet ni doživel, kakor se dandanes vède

*) Nekateri sodijo, da je sredoveška pokveka za slovensko-rimski kraj „ad Podpichium = ad Podpechianos“. Mo-goče, toda za sedanje kritične preiskovalce zgodovine neveljavno, ker se ne dá dokazati, čeravno je resnica, da stoji to Gradišče pri Podpeči.

Nemčija. Iz Berolina uže davno neprenehoma kričé: „mir! mir! mir!“ V resnici pa nikdo mirú tako ne razdira, kakor Nemčija. Bismarku je bilo treba znane šumne demonstracije na Dunaji — na blagor evropejskemu miru; zdaj mu je treba nove vojne postave tudi — na blagor evropskemu miru; a da je Evropa in njeni mir v nevarnosti, za to je trebalo tehtnih dokazov. Najprej pusta historija s Šillerjevim porohodom na Njemanu, potem gromadno nakupičenje ruskih vojsk na zahodnih granicah, dalje Kališki oficirski ravs, — to vse se je skazalo za golo germansko laž. V nekem je-senskem dopisu sem rekel, da dokler bosta Viljem in Aleksander vladala, ne bo iz vojnega kriča nič, in takega prepričanja smo v Rusiji sploh še vedno. Al nemili Parki ni težko te ali une nitke prerezati, kajti tanki ste uže obe; zato — kakor gori rečeno — tat lovi tata. Od Bismarkovega prihoda iz Varcina v Berolin nismo sicer nič dobrega pričakovali, al da bo on hujskanje še vsilil, pa tudi nismo mislili. Zgodilo se je narobe: glavni Bismarkov trobentač „Nordd. allg. Zeitg.“ je zopet zatrobil, češ, da rusko časopisje kalí germanski mir! Bismark bi veliko bolje skrbel za mir, ko bi ostro posvaril berolinsko, kolonsko, avgsburško, hamburško in drugo germansko časopisje. — V Franciji vladajo zdaj tisti možje, katerih se Bismark najbolje boji: Gambetta je vsemogočen. Njegov organ, „Republique Française“ razbira govor barona Heymerla o avstrijski vnanji politiki; on meni, da minister Heymerle je izjavil preveč optimizma in da njegovo tolažljivo prerokovanje nima v resnici podlage. Avstrija je objavila svojo kandidaturo na turško dedšino, al s tem je ona zamenjala svoj položaj gledé Rusije, in tako je iz njene zaveznice postala njega zopernica, ker ona sama želi vstopiti se na dosedanje mesto Rusije kot glavne države o vshodnem vprašanji. Organ Gambette meni, da germanska pomoč ne bo zadostna Avstriji proti taki protivnici, kakoršna je Rusija, katera edina ima simpatije Slavjanov balkanskega polotoka. Da Francozi prav sodijo, nam dokazuje vse tisto, kar slišimo iz Bosne. Iz vseh govorov sedanjega avstrijskega državnega zbora se je v Rusiji največ govorilo o govorih Kluna in Hübnerja, ki sta skušala dokazati, da Avstriji koristna more biti le družba z Rusijo, ne pa sovraštvo. V tem obziru so ruski časopisi imenovane govore pohvalili; al rekli so tudi, da iz njihovih govorov ni vidno, kakošno politiko ona dva zahtevata od Avstrije; zakaj družba z Rusijo in avstrijska hegemonija na balkanskem polotoku, to je tako čudna podoba, kakor Horacijjevo deklé s tičjimi peroti in ribjim repom. Najbolj čudna se zdi Rusom politika slavjanskih poslancev, ki se potezajo za imenovano hegemonijo, predno so si sami sebi praborili — svobodo od tujega jerobstva. Cilj ruske politike na balkanskem polotoku je ta, da postanejo tamošnji slavjanski narodi samostojni in svobodni vsake hegemonije, od vsakega jerobstva. Kedar si bo avstrijska politika na balkanskem polotoku izbrala tak cilj, takrat se bo avstrijska družba z Rusijo sama po sebi rodila, brez posebnega in umetnega uračevanja. Bolgarija, Črnagora in Srbija z Bosnijo vred so tako lahko svobodne med Avstrijo in Rusijo, kakor Švica, Belgija in Holandija med Nemčijo in Francijo. Da čutiyo imenovane kneževine simpatije, ljubezen in zaupanje do Rusije, to je res, a res je tudi, da one Avstrije ne ljubijo in jej ne zaupajo, a tega je Avstrija sama kriva; ljubezen in zaupanje si je treba zaslužiti, — prisiljena ljubezen ni ljubezen, in molčanje zaradi straha tudi ni zaupanje.

Z Dunaja 15. februarja. (Zemljiška postava). Najvažnejši predmet obravnav tega tedna v državnem zboru bila je zemljiška postava, o kateri ste se desnica in le-

vica dolgo in hudo borili, se ve da, v neenakih položajih, z neenakim orožjem in tudi z neenakim namenom, zato pa je bil tudi vspeh, kolikor ga je bil desnica z našimi poslanci v tem vprašanju dosegla, nepopolen, če tudi vkljub težavam pomenljiv. — Položaj naših poslancev je bil neugoden, ker so imeli zoper sebe vse ustavoverske levičarje in vso na njih strani stoječo vlado — posebno pa še zato, ker so imeli zoper sebe uže obstoječo leta 1879. sklenjeno postavo v tej zadevi.

Zakaj pa so levičarji bili nasprotniki nasvetom večine davkarskega odseka, to je lahko uganiti, kajti levičarji so tisti, ali vsaj pajdaži tistih, ki so uže lanskega leta zemljiško postavo — ne v prid kmetom skovali. In ker je vlada po svoji večini in v svojem dejanju tudi tista kot začetkom leta 1879., je tem jasneje, da ni odstopila od svojih tedanjih načel, ker ve, da ima na svoji strani gotovo tudi še po vsem nespremenjeno gospôsko zbornico. Levičarji so imeli tedaj močne zaveznike in v svojih rokah najnevarnejše orožje, to je, postavo od 6. aprila 1879, koja je uže ustanovila: 1. kontigent, to je: gotovo svoto, ktero morajo plačati posestniki zemljišč, in koja ima uže veljati takrat, ko se rešujejo pritožbe zoper vcnitev (reklamacije), 2) neomejen provizorij, to je: da se ima davek začasno pobirati uže pred rešitvijo pritožeb, 3) fiskalične (uradniške) reklamacijske komisije to je: da se komisije za rešitev pritožeb smejo tako sestaviti, da so posestniki zemljišč v teh komisijah v manjšini zato, ker je vladi pravici dana voliti razen predsednika v njo polovico poljubnih udov, in le ostalo polovico volijo deželni zbori. — Orožje naših poslancev in njihovih pristašev bili pa so edino le dokazi vzeti iz ozira na korist kmetovalcem in na dobro izvršitev vredjenja zem. davka — (na kateri mora pač enako ležeče biti vsaki dobri vladi). — Nasprotnikom našim bila so povoljna vsakojaka orožja: navidezna državna korist in drugi zofizmi, sumičenje poštenja kmetovalcev in njihovih zastopnikov, poleg tega obljube in žuganje po potrebi in po navideznih željah tistega, komur so bile namenjene. — Tudi namen naših poslancev pri tem vprašanju bil je ves drugačen — namreč upravičeni blagor kmetovalcev; naši nasprotniki pa so hoteli na vsak način vladi pokazati večjo radodarnost in po tej večji sposobnost za vladanje s tem, da so glasovali edino le za to, kar je obetalo hitrejo in cenejo vredbo davka brez ozira na to, ali kmetovalcem koristi ali škoduje.

Po trdovratnosti boja so naši poslanci kmalu sprevidili, da ne bo mogoče vsega doseči, kar bi bilo kmetovalcem sploh koristno, — in poslancem kranjske dežele je bilo tem ložje prevzeti posredovanje, ker po dotičnih delih, do zdaj za našo deželo dosti pravično rešenih, nima dalja uravnava za našo deželo posebne važnosti. Odločili so se tedaj glasovati za tako postavo, kakoršna bi mogla pričakovati pritrjenja gospôske zbornice in konečno tudi vlade, da je le bolja kakor je postavo od aprila 1879. leta — tedaj za kontigent, ki se ima pa koj po rešenih pritožbah umakniti za vsaj 15 let nespremenljivemu odstotku zemljiškega davka, — za provizorij, ki se ima vsaj uže 1. julija 1882. umakniti pravi podlagi zemljiškega čistega dohodka, — a vsakako so sklenili, glasovati zoper levičarje za većinomoma avtonomne, to je, za po večini posestnikov zemljišč sestavljene komisije o rešitvah pritožeb.

Prvi dve točki ste se sprejeli z veliko većino, — zadnja pa je žalibog padla z manjšino le 6 glasov, ker v zbornici takrat 87 poslancev ni bilo navzočih

(mnogo se jih je glasovanju odtegnilo tudi vsled različnih pritiskov). Vendar pa je naša stranka gledé rešitev pritožeb vsaj tudi to dosegla, da ima pri tem poslu zadnjo besedo neodvisna centralna komisija. — Ni pa dvomiti, da bi se tudi avtonomne komisije pri drugem glasovanju sprejele, ako bi gosposka zbornica o njih drugače sklenila kot zbornica poslancev.

Gledé obroka 45 dni za izročitev pritožeb je poslanec dr. Poklukar pri konečni obravnavi še to dosegel, da se vladi dovoli po potrebi, a brez zakasnenja konečne rešitve pritožeb in brez večih stroškov, ta obrok podaljšati. Levičarji so dosledno tudi temu pritožnikom koristnemu nasvetu iz strančarskega stališča nasprotovali. — V tretjem branji se je postavo gotovo le očigled še mnogo slabeje uže obstoječe postavave z veliko većino sprejela.

Konečno še nekaj: Ravno čujem, da „Slov. Gospodar“, obžalujoč postopanje slovenskih poslancev, da so se ločili v tem vprašanju od drugih poslancev desnice, jim kliče: „Nikarte več tako!“ — V tem oziru moram „Gospodarju“ pojasniti to, da desnica in posebno Hohenwartov in česki klub nista hotela in ne mogla zemljiške postavave smatrati za politično vprašanje, kakor so to storili levičarji, in to zaradi tega ne, ker v tem vprašanju posebno gledé provizorja ima vsaka dežela drugačno stališče; preobloženim deželam je provizorij veliko polajšanje. Čegar odloženje se le tedaj po pravici zagovarja, ako bi se po njem drugim deželam velika krivica godila, česar se je ravno v tem slučaju gledé Galicije in Bukovine, Tirolskega in Dalmacije bati zato, ker se je v teh deželah večji del vcnitve prenačljeno izvršil leta 1879, — kar se je v drugih deželah polagoma in bolj temeljito vršilo v 4—5 letih. — Tistim deželam pa, ktere imajo pričakovati povikšanja davka, je gotovo vsak provizorij v škodo.

Enako se za kontigent dá en veljaven razlog navesti, namreč ta, da bi pri odločenem odstotku bilo manj vestnim komisijam o rešitvi pritožeb mogoče, jih prelahkomišljeno vslišavati zato, ker bi to ne šlo na stroške kmeta, ampak na stroške plačevalcev drugih davkov. Kaj takega se pa zoper avtonomne komisije ne more navesti, kajti neodvisen posestnik je zmirom pravičnejši sodnik, kakor odvisen uradnik, tudi skušen kmetovalec bolje vé presoditi rodovitnost zemljišča kot gospod izzad davkarske mize, — in ker ima stalno v svojem kraju bivajoč posestnik tudi zaradi lastne prihodnosti več vzroka, ne preoster in ne premehak, temveč vsakemu pravičen biti, kot uradnik živeč danes tukaj, jutri tam — Klubi desnice so tedaj previdno ravnali, da so pustili v tem strogo gospodarkem vprašanju, vsakemu poslancu prosto glasovanje, le škoda je to, da ni vsa desnica soglasno sprejela avtonomnih komisij, katerih se celó vlada ni resno branila.

Levičarjem pa, kolikor jih je zastopnikov kmetovalcev, bodo njihovi volilci po pravici očitali to, da so pri tem vprašanju brez vsega ozira na posebne razmere posamesnih dežel na vse drugo bolj mislili kot na kmeta, smatrajoči tako važno kmetijsko postavavo za politično orožje.

Med pisanjem došlo mi je z Ljubljane prijateljsko pismo, katero mi naznanja, kako si naš „vrli prijatelj kmetov“ — Dežman se mu pravi — na svoje stare dni v ljubljanskem „Tagblattu“ glavo nad tem razbija, zakaj so kranjski poslanci konečno vendar pritrčili taki zemljiški postavi? — Ako stari mož, kateremu strast uže večkrat možgane meša, ta moj dopis bere, se mu lahko glava ohladí in ne bo mu več treba vzrokov za to iskati v strahovih „za zgubo odpisavanja 70.000 gold. zemljiškega davka zaradi preobloženja naše dežele.“ Takih strahov se v resnici tudi Dežman ne bojí, in

otroci tudi ne, najmanj pa kranjska dežela, za katero je nova bolj pravična v cenitev to, kar se je prej le približno moglo utemeljavati, s številkami dokazala, da je bila in je naša dežela najmanj za 100.000 gold. na leto preobložena. Ako se hoče sicer v „Tagblattu“ korajžni Dežman očigled tega dokaza lastno-izmišljenega strahu bati, da bi se v Avstriji našel denarni minister s pogumom, onih 70 000 gold. naši deželi odreči, no, radi mu pustimo to otročje veselje, — toda pustili mu ga bomo samemu.

Ker je pa, ako se ne motim, Dežman z baronom Apfaltrernom kolikor toliko udeležen v centralni komisiji, katera bo kmalu imela konečno določiti vse tarife in potem v večem oziru pritožbe, naj mu bo skrb, da si za to delo prihrani svojo trudno glavo. Krajne komisije naše in na njihovem čelu deželna komisija, izvoljena po narodni večini našega deželnega zbora, z dobro vestjo smejo reči, da so v tem vprašanju svojo dolžnost na korist deželi spolnile; one so cesarju dale, kar cesarju gre, deželi pa naložile le toliko, kolikor v resnici zamore ona nositi. Naj tudi Dežman v centralni komisiji stori za našo deželo svojo dolžnost, in veruje naj nam, da zato ne bomo ščuvali rojakov zoper njega, kakor zdaj on rokavnjači zoper naše zastopnike, ampak radi mu bomo priznali — ako toliko doseže, kolikor je dosegla deželna komisija — da je tudi on storil svojo dolžnost.

S takim culokafernskim orožjem, kakor bje „Tagblatt“ okoli sebe, nas je pa sram boriti se tudi z našim najbolj zagrizenim sovražnikom.

V Gorici 15. febr. — Kak kontrast! Zraven plesnih gledališčnih in vsakošnih zabavnih plakatov, zraven vabil na „Häringsschmaus-e“ in koncerte ... bil je na pepelnico po naših oglih prilepljen odličn, klasično pisan poziv podpornega odbora za reveže, v „Novicah“ že omenjenega, kateremu podajajo moč in veljavo sijajna imena odličnih odbornikov. Kdor ne verjame, da je sedanji svet — norišnica, naj bere razne plakate po uličnih oglih v Gorici in naj premišljuje njihov sežaj. Na Dunaji, v državnem zboru se odobrujejo za nas „Nothstandsgesetze“ in naši meščani niso še nobeno leto v pustu toliko noreli, ko letos! Pa da bi že vsaj kaj takta imeli in spodobnosti in „humanizma“ po plakatih in časnikih z nogami ne teptali! In to je — „civiltà“ in „progresso“!! — Na pepelnico je razpošiljal naš magistrat nek „memento mori“ po mestu, to je, tisto izvestje, ki ga je podala namestništvena komisija o novem našem pokopališču. Prav čuditi se mora človek ogromnemu apparatu, katerega potrebuje dandanašnji „nemško znanstvo“ v dokaz, da je svet novega pokopališča ilovnat in moker, za silo pa vendar pripraven za grobišče. Gašpar iz Solkana in Komel iz Kronperka sta to že davno vedela, kakor je tudi vsak otrok vedel, da v zdravstvenem oziru se nam Goričanom ni nič bati od novega grobišča. V omenjenih ozirih bi bila tedaj pokopališčna zadeva rešena. Slišal sem pa, da se že druga megla kaže nad nesrečnim novim grobiščem, in da bode bržkone hude burje treba, da jo prežene; toda za zdaj môlčimo še! — V dekliškem zavodu tukajšnjih „šolskih sester“ so bile zadnje dni pusta kaj mikavne in podučne zabave v pričo odlične gospôde. Umno izbrane gledališčne igre so bile karakteristične za odgojo v tem zavodu. Večina deklic je izvrstno igrala. — V Tominu so predpretekli teden ubili „morsko kačo“: šola se bo zidala. Že za glavarja Winklerja se je začelo misliti in delati na to, da bi imel Tomin dostojno šolsko poslopje, ali vse dotične obravnave v poznejih letih so se razbijale ob trmi dveh ondašnjih strank. Zdaj je vse poravnano; šola bo stala na jako lepem kraju. Okrajni šolski svet

je odločil za njo 14.000 gold.; nekaj denarja je že od poprej prihranjenega.

Iz Pazina. — Sl. župansto trga Mozirje je poslalo odboru za stradajoče v Istri 114 gl. 69 kr. Od teh je pri posameznih mozirskih tržanih nabranih 45 gl. 95 kr., od č. g. župnika J. Kalina 23 gl. 74 kr., od gornje savinske hranilnice v Mozirji 25 gl. in od narodne čitalnice v Mozirji 20 gl. — Dalje je poslal č. g. župnik Kulavec iz Št. Vida na Dolenjskem, kateri je nabral tudi 1710 Kilov žita in 2020 kilov sočivja, še 20 gl. v gotovini. Rodoljubi v Središču: gg. Št. Kovačič, nadučitelj, D. Čuček, sred. predstojnik, J. Zadrovec, tržan in pek, usnarja Dugša in Kočovar, župnik Albin Švinger in gospod Venigerhale so posebno pripomogli, da se je nabrala tam lepa svota od 62 gl. 21 kr., za katero je bilo imenovanemu odboru poslanih 11 hektolitrov — 836 kil. — koruze. Dalje so poslali g. župnik Razpotnik v Višnji gori 35 gl., g. župnik Jarc iz Dola 15 gl., g. župnik J. Jeraj iz Zavča 10 gl., Njih presvitlost g. knezoškof Wiery iz Celovca 25 gl., Njih presvitlost g. knezoškof Lavantinski Stepischnegg 20 gl., in g. župnik Janez Dolinar iz št. Janža 21 mernikov fižola. — Vsem p. n. gospodom dariteljem se najsrčneje in topleje v imenu odbora za stradajoče zahvaljuje tajnik odbora. Berbuč.

Iz Postojne 12. svečana. (Zopet nekaj o „zwergu“). Pred nekoliko dnevi bil sem po svojih opravkih v vipavski dolini, kjer sem zvedel prav predpustne reči o „zwegovcih“. Res, čudni so ti možiceljni, da se sami tako smešijo pred svetom. Al v hudi zimi jim vendar zasluženi sad, „cibore“ — rodi. „Zwegovi obmann“ je, kakor se mi je pozitivno povdarjalo, kot zaslugo od deželne šolske oblasti mesto pohvale, pa pošteni ukor za svoje renegatstvo prejel. Drugi glavni rogovilež, iz Primorskega na Kranjsko privandrani (ne Vodopivec), kateri se je vse počitnice preteklega leta strašno ponašal sè svojo srboritostjo in je eno službo vipavske štirirazrednice tako rekoč uže v pesti nosil, moral se bode, če se uže ni, na Vreme seliti; ta človek imel je med počitnicami preteklega leta za en cel „paternošter“ najboljših učiteljskih služeb, — ko bi mu bil kdo verjel, — na izbiro. A nemčurček v surki — vrabška jerebica — je pa celó tako mogočen postal, da je kar trikrat eden za drugim u. m. nekega narodnega učitelja vipavske doline s pipo med zobmi in pokrivalom na glavi v šoli nadzorovati hotel (se ve, da se mu to obneslo ni) s trditvijo, da je v to iz Ljubljane pooblaščen, češ, da so „zwegovci“ od prvega do zadnjega za tak posel (špicljanje narodnih učiteljev) več kot popolnoma sposobni. Zares, slavna dela, le „zwegvereinarjev“ popolnoma vredna! Kedar kako nakuhajo, in jo izvem, hočem častitim čitateljem „Novic“ zopet za kratek čas in zabavo poročati, da jih po vseh njihovih delih in pedagogični omiki še bolje spoznajo.

Notranjec.

Prem 30. prosenca. — Dobrotniki tukajšnje šole in sploh šolske mladine v preteklem in tekočem šolskem letu izkazali so se posebno do sedaj ti-le:

1) Gosp. Janez Valenčič, trgovec v Trnovem, je za učenke ženskih ročnih del dne 3. novembra leta 1878. podaril 10 štronic bombaža, 20 štronic konca, 35 kosov plétnih igel (štanžic) in tri zavitke šivank;

2) dne 13. decembra 1878. leta g. dr. Zupanec, notár v Ljubljani, za imenovane učenke tukajšnje šole 1 goldinar;

3) ravno ta dan podari gosp. dr. J. Poklukar v Ljubljani tukajšnji šoli podobo dr. Bleiweisa, iskrenega šolskega prijatelja, koja od tistega časa kinča premsko šolo;

4) tudi isti dan je podarila proti prav mali odškodnini „národna šola“ dva krasna zemljevida, prirodopisen atlas, magnet, elektrofon z vso pripravo vred in steklen drog, kot inventar za tukajšnje šolo;

5) dne 16. marca 1879. je daroval sl. krajni šolski svet v Šturiji 200 dvoletnih jabolčnih divjakov za tukajšnji šolski vrt brezplačno;

6) dne 17. marca 1879. l. je nakazalo sl. c. k. namestništvo tržaško iz primorskega centralnega sadišča v Gorici 490 vsakovrstnih sadnih divjakov brezplačno, a embalaza pri tem (dober snop slame in par trt) bilo je pa dosti slano = 2 gold. 57 kr.;

7) dne 1. aprila 1879. l. je poslala sl. c. k. kmetijska družba kranjska 50 3letnih jabolčnih divjakov brezplačno za tukajšnji šolski vrt;

8) dne 24. aprila 1879. pogostil je v spomin sreberne poroke Njihovih Veličanstev tukajšnji g. župan Andrej Frank vso šolsko mladino;

9) dne 16. julija 1879. l. je poslala sl. c. k. kmetijska družba kranjska 10 gold. kot nagrado tukajšnji šolski mladini za marljivo pokončevanje škodljivih mrčesov, katerih vničila je v žužkih in zalegi nad pol milijona;

10) dne 25. septembra 1879. l. so podarili: gosp. Jakob Valenčič, trgovec v Bitinji, gosp. Miha Kovačič, obrtnik in posestnik v Smerjah in gosp. Janez Benigar, c. kr. gimn. profesor v Zagrebu — vsak po 1 gold. (skupaj 3 gold.) v prospeh tukajšnje šole;

11) dne 19. prosenca 1880. prejela je tukajšnja šola sledeče učne pripomočke za kmetijsko podučevanje: a) 10 kosov Hartingerjevih kmetijskih tabel (poslovenil Jan. Zalokar), b) Schreiberjeve table: kmetijstvu škodljive in koristne živali: 1. sesavci, 2. dvoživke, 3. ptice in 4. žuželke; c) eno garnituro sadjerejskega orodja. Vse tukaj omenjeno nakupile so šolske oblastnije za znesek, kojega je sl. c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani z odlokom 19. oktobra 1879. št. 2041 iz dotične državne subvencije (v znesku celih 47 gold.) bil za tukajšnje šole votiral.

12) Gosp. Anton Žnidaršič, trgovec in c. kr. poštni uradnik na Premu, kateri uže več let za tukajšnje šole naroča „Vrtec“.

Vsem tem tu navedenim dvanajsterim milim dobrotnikom tukajšnje šole v imenu šolske mladine, v svojem imenu, v imenu krajnega šolskega sveta in cele (v resnici uboge) šolske občine najtoplejšo zahvalo izrekam, ter zakličem: Bog vas živi, Bog vam vaše milosrčje tisočero povrni! Prosim vas pa tudi, da se naše uboge šole tudi še v prihodnje usmiljeno spominjate!

Ker uže ravno o šoli govorim, naj še to omenim, da je letos tukaj 220 šolskih otrok, kateri, hvala Bogu, da si je ravno od začetka decembra preteklega leta do sedaj neprestano izredno ostra zima, dovolj redno v šole hodijo; al gotovo vabi jih dobro zakurjena šolska soba, ker nekateri iz domače vasi celó pri 8 stopinj R. mraza bosonogi v šole pridejo. Tu se pa zopet vidi veliko uboštvo in pomanjkanje, kar je nasledek predlanske moče, lanske suše in pa neznosnih davkov. Bog nakloni obilo usmiljenih src in pa druge izdatne podpore preobubožanim Notranjcem v postojnskem okraju!

Rant.

Na Colu 12. sveč. (Javna zahvala.) Nisem zmožen z besedami Vam, častiti gospodje c. kr. družbe kmetijske kranjske, c. k. gozdnemu nadzorniku gosp. Gollu in gospodom sl. ministerstva kmetijstva spodobno se zahvaliti za lepi dar 100 gld., katerega ste za moj trud o pogozdevanji goličav itd. blagovolili mi pripoznati, kajti s tem činom niste le samo moje veselje do pogozdovanja izdatno pomnožili, temuč ste tudi naložili veliki kapital, od katerega bodo naši potomci gotovo lepe ob-

resti vlekli. Zato prisrčna zahvala vsem onim častitim gospodom, ki so v to kaj pripomogli!

Andrej Rován, oskrbnik gozdnih sadežev.

Iz okolice ljubljanske. (Vprašanje.) Ali vé sl. mestni magistrat, kakošen nered se uže več časa o sejnih zarad živinskih potnih listov godi na dolenski „šrang“ In drugič: bi li ne mogel se ta nered odstraniti? — Za zgled navedem samo to, kar sem s svojim hlapcem skusil in videl. Ko je bil 8. januarija t. l. po zaprtiji živinske kuge prvi semenj odprt, so se ljudje skrbno prevideli s živinskimi potnimi listi; vsakateri ga je imel. Ker pa je gredé na semenj bil na šrang od policaja komaj vsak deseti vprašan po njem, so ljudje za Pavlov semenj to nekoliko opustili. Na Pavlov semenj ljudje, pa že ne vsi, ponujajo potne liste v izkaz, toda nikogar ni bilo, da bi jih bil pregledoval. Policaj je neki v stražnici spal. Zdaj pa pride semenj 8. oziroma 9. februarija. Na straži za pregledovanje potnih listov je stal strog mož, policaj št. 11. Ljudí, zapeljaní po prejšnjem nadzoru, prišlo je gotovo tri četrtine brez potnih listov. Nobeden ni smel s živino čez zidani most in med temi sem bil tudi jaz. Vsi izgovori niso veljali nič. Živina vroča je morala na zeló polzki in ledeni cesti stati. Vozovi so dohajali, zdaj po ižanski, zdaj po dolenski cesti in živino z vojo „štango“ drezali v rebra ali v stegna. Kmetje kleli in pridušali se rekoč: „Zakaj vsakokrat ne tirjate listov ali pa nobenkrat, da vemo, pri čem da smo“. In res je to. Na deželi, kjer je semenj, žandarmerija strogo pazi, da je vse v redu, v Ljubljani je pa taka zmešnjava. In ta nered traja v Ljubljani uže, odkar je zapovedano za živino potne liste imeti. Dalje bi se mogli potni listi, ki se pogledajo, kako štampiljati ali vsaj natrgati, da bi jih drug nihče ne mogel porabiti, kakor lastnik sam. Zgoraj omenjeni dan sem sam videl, da je mož, ki je par volov s potnim listom memo straže spravil, dal list drugemu pred stražo čakajočemu, ki ga ni imel, da je šel z ravno tistim skozi. In tako je en sam list po pet, do sedem parov volov memo straže spravil. Pa tudi popravljeni potni listi bi ne smeli veljati. Zakaj videl sem, da so take uže po eno leto stare liste domá otroci, ki v šole hodijo, na „šrang“ pa v sili krčmarji in štacunarji popravljali. Da ljudje tega ne opusté ali kedaj kazni ne zapadejo, naj se vendar zmiraj in povsod listi pregledujejo. Saj vsak spoznava, da so potrebni potni listi, in sicer se prvič vé, da je živina zdrava, drugič pa se vé, od koga in od kodi je kupljena živina, ako bi bil hotel prodajalec kaj goljufati. Se vé da imajo potni listi tudi svojo senčno stran. Prvič davek, drugič daljna pot k županu. Kar prvo zadene, je hudo, vsak list veljá 10 ali 15 krajc., manj kot 10 kr. uže nikjer na deželi, drugo pa odročnost in zopet stroški. Tako ima na pr. vas Reber in Pleš pičle pol ure v Šmarijo, na Fužine k županu pa blizo tri ure. Da se pa tem neugoduostim lahko nekoliko v okom pride, ni dvomiti. Županija, oziroma občinski odbor naj zniža ceno listov na pet ali vsaj sedem krajcarjev, potem naj bi tisti odbor izročil kakemu poštenjaku na priročnem kraju županije živinske potne liste, da se ljudem vsaj nekoliko bremena zlajšajo. Te vrstice se mi je zdelo potrebno pisati.

Iz Ljubljane. — Dunajska vladna „Wiener Zeitg.“ je včera oklicala imenovanje barona Conrada, pred več leti ces. namestnika v Ljubljani, zadnji čas ces. namestnik na Dunaji, za naučnega ministra, viteza Kriegsau-a pa za ministra denarstva. S tem je za zdaj ministerska kriza rešena. Veseli smo, da smo rešeni dr. Stremayer-a kot naučnega ministra, — ali se bomo pa mógli veseliti barona Conrada kot naučnega ministra, bode prihodnost učila. Obljubam in

lepim besedam ne verjamemo nič več, le dejanj pričakujemo, ki izvršujejo to, kar besede obetajo.

— (Loterijnega posojila) ljubljanskega mesta prvo srečkanje se bode vršilo uže dne 2. aprila t. l. in znaša glavni dobitok 35.000 gold. Najprej se bode oddalo 25.000 srečk, ter se bodo v kratkem uže subskribirale srečke (lozi) v kranjski eskomptni banki. Ena srečka stane, če se takoj plača, 24 gold., če pa v obrokih, 25 gold. Pri subskripciji mora vsakdo za vsako srečko ali loz takoj plačati 5 gold., ostalo pa se potem dodá, kedar dobi srečko, ali pa se plača tudi v obrokih.

— Da naši živinorejci izvedo, kam so prišli unidan v Kranji od družbe kmetijske prodani junci lepega belanskega plemena in pa nedavno tudi od kmetijske družbe darovani ovni lepega ukviškega plemena, naj jim povemo sledeče:

Junce belance so kupili: Barle Matevž iz Luže pri Velesovem, — Gale Adolf iz Zgornje Šiške, — Jeglič Anton iz Kovora, — Kuralt France iz Žabnice, — Lasnik Peter iz Ljubljane, — Legat France iz Lesec, — Lukman Janez iz Črnuč, — Novak Matevž iz Goveka, — Pfeifer Jurij iz Češnjice, — Porenta Matevž iz Suhe, — Strupi Janez iz Čirčič, — Šturm Valentin iz Polič, — Terpin Jozefina iz Fužin in Tomšič Jožef iz Guncelj. — Ker vsak gospodar, ki kupi junca iz državne podpore, ima dolžnost ga za pleme po pravilih umne živinoreje rabiti dati tudi svojim sosedom proti plačilu, zato je dobro, da živinorejci vedo, kam peljati svoje krave.

Ukviške ovne so isto tako za pleme svoje okolice dobili sledeči gospodarji: na Gorenjsko: Juvan Martin iz Jesenj, — Debeljak Jurij iz Jarčjega Brda, — Vozel Janez iz Ovsiša, — Petelin Jožef iz Preserja: — na Dolenjsko: Lažar Anton iz Kanderš, — Lunder Janez iz Finkovega, — Podbregar Franc iz Podbrega, — Zajec Tomaž iz Šemnika; — na Notranjsko: Nagode Matevž iz Ravnika, — Mivšek Anton iz Hlevnega Vrha, — Reven Matija iz Jarče Doline, — Brumen Janez iz Knežaka, — Kaluža Anton iz Narina, — Šircelj Jože iz Šambije, — Slavec Matija iz Bača, — Tomšič Matija iz Koritnice, — Zadel Matija iz Jursič.

— Iz Zagreba se nam piše, da je za vinski sejm do 13. dne t. m. bilo za prodajo napovedano 45.000 veder vina, počenši od leta 1834. do 1879. Najcenejše je dozdej 7 gold. hektoliter, najdražje pa 50 gold. Našim vinskim trgovcem se tedaj ponuja jako lepa prilika, da se seznanijo s hrvaškimi vinorejci in njihovim pridelkom. Tudi izložba vinorejskih in kletarskih strojev bo neki prilično lepa, ker se je mnogo fabrikantov oglasilo, da pošljejo svoje stroje. Iz Ljubljane napovedal se je gosp. Samasa in iz Ajdovščine g. Poniž.

— Gosp. Josip Pajk, sin c. k. okrajnega glavarja v pokoji, je imenovan za c. kr. namestnika državnega pravdnika v Ljubljani.

— Kar so „Novice“ uže koncem lanskega leta po privatnih virih poročale, je vladni časnik „Wien. Ztg.“ 6. dan t. m. uradno naznanil, namreč, da je visokopostovani c. kr. stotnik gosp. Komel povzdignjen v plemeniti stan s priimkom „Sočebčan“. Res prav zaslužen častno ime značajnemu rodoljubi in jako primerno sedanjim razmeram na obalah Adrije in brežinah Soče.

— (Nekaj sl. ljubljanskemu magistratu.) Kedar zima h koncu gré in se sneg in led začne tajati, takrat se po mestnih ulicah še le vidi, kako napačno je to, da mestne gospóske ne dadó koj, ko sneg pade, še mehkega in lahkega iz mest in ulic spraviti. To veljá za vsako mesto in tudi za našo koncem zime zeló umazano Ljubljano iz dvojnih ozirov: 1) bolj ekono-

mično je namreč mehki sneg iz potov spravljati, kakor pa trd led sekati in ga odpeljavati, a 2) saniteta terja, da se zdravju škodljiva močvirnost iz ulic odstrani. V bolj prostih vaseh na kmetih to ni tako škodljivo, kakor v bolj zaprtih mestnih ulicah, katere solčna toplota bolj počasi ogreva. Čudno, da nemška inteligenca mestnega odbora, ki ima gospodarsko krmilo v svojih rokah, navedene napake prezira, čeravno se zmerom daje po „Tagbl.“ hvalisati, da zna gospodariti in da čuje nad zdravjem mestjanov. Vrh tega bi se moralo na snažnost ulic skrbnejše paziti. Če se ekonomija morebiti s tem zagovarja, da bode uže spomladno toplo vreme ulice očedilo snega in ledú brez mestnih stroškov, kje pa ostaja potem skrb za zdravje mestjanov? Med drugim je Šentpetersko predmestje, posebno od frančiškanske cerkve do mesarskega mosta, kjer veliko ljudi hodi in veliko vozov dan na dan vozi, zeló zanemarjeno. Po trotoarih, katerih prav za prav nič ni, je treba balancirati a la „Blondin“ in sem tje po lužah stopati do kolena. Naj vendar mestni magistrat sam osnaži to ozko cesto in odstrani led, potem pa tudi zanikernim hišnikom koj ukaže, da posekajo ledene hribe pred svojimi hišami.

— (O otroški bolnišnici ljubljanski) so nam na vprašanje v zadnjih „Novicah“ od strokovnjaka došle sledeče vrstice: Posebne otroške bolnišnice v Ljubljani nikakor ni treba, ker se otroci v deželni bolnišnici na raznih oddelkih ravno tako lahko ozdravljajo, kakor v otroški bolnišnici. Potreba pa je, da se napravi v Ljubljani mestna bolnišnica, v katero bi se ne sprejemali samo otroci, ampak tudi odrasčeni ljudje, kateri so pristojni v Ljubljano. Deželna bolnišnica, v katero prihaja jako veliko Ljubljančanov, je zmirom prenapolnjena in treba jo bo razširiti. Ali tudi to razširjenje deželne bolnišnice ne bo dosti pomagalo, ker se število bolnikov, kakor skušnja uči, vsako leto narašča in bodo občine — v prvi vrsti Ljubljana — morale vendar tudi kaj storiti za oskrbovanje svojih revnih bolnikov, kakor to že domovinska postava od leta 1863. zahteva. Tedaj če bo ljubljansko mesto zidalo novo otroško bolnišnico, naj zida tako mestno bolnišnico, v katero bo mogoče sprejemati mlade in stare revne Ljubljančane.

— Naš častiti državni poslanec gosp. Klun je v nedeljo došel z Dunaja v Ljubljano skazat zadnjo ljubav dragemu svojemu bratu osmošlecu, ki je za pljučno boleznijo 13. dne t. m. umrl. Sprevod na pokopališče kazal je velike simpatije do Klunove rodovine.

— Po svetu daleč znani posestnik in trgovec gosp. Lenče, po domače „Gospoc“ iz Lavrice, je po kratki boleznij v soboto umrl.

— Iz Gradca nam je uni teden došlo žalostno naznanilo, da za avstrijsko kmetijstvo mnogo zaslužni gosp. profesor dr. Hlubek je 10. dne t. m. v 78. letu svoje starosti umrl. Prof. Hlubek bil je v poprejšnjih letih v Ljubljani profesor in oskrbnik vrta družbe kmetijske.

— Idrija ima zopet národni mestni zastop, župan mu je gosp. Kajetan Stranecky. Slava!

— Po unidan na svitlo danem „letnem poročilu“ šteje „Sokol“ 9 častnih, 121 pa plačujočih udov.

— (Kroniko pustnih veselíc letošnjih) naj dopolnimo s tem, da tudi vrli Alojzijanci so pustni terek napravili prav lepo veselico s petjem, govorom, godbo in igro „Oproščeni jetnik“.

— V nekem trgu, 4 ure oddaljenem od Ljubljane, je v štacuni s specerijskim in materijalnim blagom izpraznjeno mesto, v katero se takoj sprejme deček 14 do 16 let star, ki je zmožen slovenskega jezika, pisanja in računanja; ako poleg tega ume še nemški jezik, to-

liko bolje. Deček bode z vsem preskrbljen brez lastnih svojih stroškov. Več se izvé pri vredništvu „Novic“.

— (Pobirki iz časnikov.) „Tagblatt“ v 35. listu o novi postavi zemljiškega davka zopet toliko hudobije po svetu bruha, da se nam potrebno zdi, bralce naše opozoriti na današnji dopis z Dunaja.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja 17: sveč — Današnja „Wien Zeit.“ razglaša cesarjevo pismo, v katerem se z veliko pohvalo pl. dr. Stremajer odvezuje voditeljstva naučnega in bogočastnega ministerstva, ces. namestnik dunajski baron Conrad za ministra nauka in bogočastja, vitez Kriegsau pa za finančnega ministra imenuje. Dosedanji voditelj finančnega ministerstva Chertek je odvezen tega vodstva z dostavkom, da dobi red železne krone druge vrste, po katerim postane baron. — Tako grof Taaffe dosledno vzdržuje koalicijsko ministerstvo.

— V budgetnem odboru 11. dne t. m. je bila jako burna seja. Zarad kranjskega gimnazija vpraša dr. Vošnjak, ali res ostane pri odpravi tega gimnazija in ali ni vladi volja, ga še dalje ohraniti? Stremajer se izgovarja, da je gimnazij bil premalo obiskan in da je napravil v Ljubljani še eno slovensko paralelko. Dr. Vošnjak dokazuje, da so tudi še drugi slabo obiskani gimnaziji, a da jih vlada ne odpravi, ker so v nemških krajih, Slovencem pa jemlje njihove učne zavode. V vseh dejanjih ministra Stremajra, pravi, se kaže neprijaznost do avstrijskih Slovanov in zatiranje slovanske narodnosti. Ko bi ministru bilo res na tem ležeče ta učni zavod, ki je za celo Gorenjsko neobhodno potreben, še naprej vzdržati, bil bi v dogovor stopil z deželnim odborom še pred odpravo gimnazija in morda bil bi potem deželni zbor se odločil za kak donesek, samo da ohrani gimnazij kranjski deželi. Stremajer tega tačas ni storil in ravno s tem spet pokazal svojo zlovoljo proti Slovencem. Tako bi ne smel ravnati minister, ki se zove c. kr. avstrijski. Stremajer se brani. Dr. Vošnjak replicira in si pridržuje ob konci debate nasvet staviti o ohranitvi kranjskega gimnazija in o vpeljavi slovenskega kot učnega jezika na srednjih šolah. Potem se je še hujski boj začel zarad srednjih šol na Českem in Moravskem. Poročevalec Jireček dokazuje s številkami, da je skoraj za polovico manj českih srednjih šol mimo nemških, in nasvetuje, da naj učni minister še letos postavi v proračun svoto za česke srednje šole. V debato so segali skoraj vsi nemški poslanci, potem česki in od Poljakov Smarževski. Tudi Hohenwart je grajal Stremajra, da, kar se je pod Hohenwartovim ministerstvom v smislu pravičnosti zgodile, je Stremajer spet podrl. Po dolgi debati se je sklep odložil do prihodnje seje, v kateri bode tudi dr. Vošnjak v imenu Slovencev svoje predloge stavil in utemeljil.

V budgetnem odseku je bila 17. dne t. m. sprejeta sledeča resolucija dr. Vošnjaka: Vlada se pozivlje, naj učiteljski pripravnišči v Ljubljani in Mariboru, ker sta namenjeni za slovenske ljudske šole, uredi potem njiju namenu tudi gledé jezika, tako, da se uvede slovenski jezik kot učni jezik.

— Resolucija, katero je v budgetnem odseku slovenski poslanec dr. Vošnjak predlagal, glasovanje o kateri se je pa, kakor smo včeraj poročali, odložilo, glasi se v vsej svoji slovenski pohlevnosti tako-le:

„Vlada se pozivlje, naj na srednjih šolah, vzdržanih od države na Kranjskem, spodnjem Štajarskem,

Koroškem in v Primorskih deželah za učence slovenske narodnosti uvede slovenski jezik kot učni jezik, a pri tem naj se daje priložnost naučiti se temeljito nemškega jezika, četereba s predavanjem nekaterih učnih predmetov v tem jeziku v višjih razredih.“

— Zbornica poslancev je 13. dne t. m. postavila o zemljiškem davku s 186 glasovi proti 79 sprejela. — Pri glasovanju o različnih točkah te postave se je zopet pokazala „solidarnost“ mešanega ministerstva; dva sta glasovala z desnico, večina z levico.

— Obravnavala se je potem postava o ponarejevanju vina, katera je bila po obširni razpravi sprejeta. Postava določuje ostre kazni za tiste, ki bi ponarejeno vino prodajali ali točili za pravo vino. Če kdo tako pijačo napravlja in prodaja, jo sme prodajati ali točiti le pod imenom ponarejenega vina, da bo vsakdo vedel, kaj je kupil in kaj da pije. Za vinorejce bo postava jako koristna, ker vinski barantači ljudstva več ne bodo mogli slepariti z ponarejeno pijačo. Prihodnja seja bo v sredo 18 t. m.

— Odsek, ki razpravlja postavu zoper odrtijo, je sprejel §. 1. te postave, po katerem se od 100 gold. ne sme več kot 10 gold. obresti jemati.

— Delegaciji ste 14. dne t. m. dovršili svoje delo. Po njunih sklepih znašajo skupne redne in izredne potrebščine (za Avstrijo in Ogersko) 99 milijonov in 731 832 gold., za katere ima Ogerska svoj delež z 31 milijoni in 315.795 gold. 25 kr. donesti.

Ogersko. Iz Budapešta. — Proračun za letošnje leto kaže 27 milijonov in 422.791 gold. primanj-kave.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 18. februarija.

Minister poljedelstva je odgovoril na interpelacijo kneza Windischgrätza, zavračal na podlagi poročila rudniške direkcije v Idriji trditve v interpelaciji, vendar je obljubil, da se bodo delavske plače še letos stalno uravnale. — Taaffe je odgovoril na interpelacijo zaradi spomenice čeških skofov. On je obljubil, da se bodo postave za ljudske šole predelale.

Petrograd 18. februarija.

En del cesarske zimske palače je zletel v zrak, z dinamitom raznešen. Od cesarske rodovine ni nobeden poškodovan.

Listnica vredništva. Gosp. A. P. v V: Prejeli in bi radi natisnili, al po želji merodajni ad acta položili.

Žitna cena

v Ljubljani 11. februarija 1880.

Hektoliter: pšenice domače 10 gold. 8 kr. — banaška 12 gold. 3 kr. — turšice 6 gold. 60 kr. — soršice 7 gold. 99 kr. — rži 6 gold. 39 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 4 gold. 20 kr. — ajde 5 gold. 20 kr. — ovsa 3 gold. 13 kr. — Krompir 3 gold. 5 kr. 100 kilogramov.